

IZRAELITA

TANÜGYI ÉRTESITŐ.

 Felelős szerkesztő SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Megjelen havonként egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület”. —
 Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmen-
 tesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Ózer Zsigmond egyleti pénz-
 tárnokhoz Klauzál-utca 4. szám küldendők. — Szerkesztői iroda: Sip-utca 12. sz.

A h a z a g y á s z a.

Hazánk hármás halmának völgyei egy szivrepesztő hirtől
 viszhangzanak; négyes folyónk hullámai egy vérfagyasztó fáj-
 dalmat hömpölygetnek hazánk egyik szélétől a másikig. A
 büszke bércz és hatalmas folyam panaszaik egyesülnek a vihar-
 ban s minden azt kiáltja, hogy a trónörökös nincs többé!

Oly váratlan, oly készületlenül csapott e rémhír a szivekbe,
 hogy még a viszhang is csak félve vette őt szárnyára, hogy
 aztán megbizonyosodva a valóról, egyszerre villámsebessen ter-
 jedjen el széles e hazának minden vidékén, s hogy még a
 szerencsétlenség napján az egész ország jajduljon fel a fájdal-
 lom sulya alatt!

Hogy felséges királyunk mit vesztett az egyetlen fiuban,
 trónjának örökösében, reményei letéteményesében, annak nagy-
 ságát csak néma megilletődéssel sejtjük!

Hogy mi magyarok, hogy a mi szeretett magyar hazánk
 mit vesztett, annak nagysága megmérhetetlen.

Egy pár gyásznap még, s bezárul a sir szemünkfénye
 felett, s a fönséges Hungaria homlokát örök gyászfátyol fogja
 borítani, midőn göröngyöt dob annak koporsójára, kinek kezeibe
 legnyugodtabban tette volna le vérrel szerzett alkotmányunk
 szent jogait.

Mi könnyeinket vegyítjük a milliók könnyei közé s legfor-
 róbb imánkat küldjük a menyek mindenható urának hatalmas
 trónjához, hogy adjon erőt a pótolhatlan veszteség elviselésére
 felséges urunknak s szeretett magyar hazánknak.

Hitoktatás.

II.

A „negyven zsoltárral“ fejeztük be utolsó cikkünket. A mit azokról, melyek a negyedik középiskolai osztályokban használtatnak, mondtunk, ugyanazt mondhatjuk az „Olvasmányok a bibliából“ című könyvről, mely az ötödik osztályban hittani könyvül használtatik. Ámos, Hosea, Jesaias, Habakuk, Jeremiás, Ezechiél próféták könyveiből kiszemelt részek ezek, magyar fordításban héber szöveg nélkül. Ezen szemelvények, vagy a próféták akármelyik részének olvasása mindenesetre erkölcsös és vallásos érzelmeket kelthetnek; de felhasználhatók e célra ugy a keresztény, mint a zsidó hitoktatásnál, mint az tényleg meg is történik. De hol marad a zsidó hitoktatás? hol a positiv zsidó vallástan? Ha majd az emberiség egyszer annyira vitte már, hogy az egész hitoktatás csakis etikából fog állani, akkor már hitoktatókra sem lesz többé szükség. De fájdalom, onnét még nagyon távol vagyunk. Várjunk — míg a kereszténység kezdi.

A zsidó hitoktatás szép feladatai közé tartoznék a zsidó családi életet vallásos szokásaiban és átörökölt jó zsidó erkölcsiben megtartani. Hány bibliai mondat forog a zsidó nép ajkán, melyet az élet különféle viszonyaiban oly találóan alkalmaz. Öntudatát emeli, hogy ezek a mondatok az ő vallásának forrásaiból valók. Nem fognak ezek a zsidók ajkairól tökéletesen kiveszni, ha a zsidó az eredeti bibliának tudásától egészen elszokik? Hány zsidót találni már az újabb generációból, kik a „szeresd felebarátodat“ keresztény tannak hiszik és gyakran mint ilyent idézik is! A régi zsidó tudta, hogy **ואהבת לרעך כמוך** eredeti zsidó tan, a mai, fájdalom már nem tudja. Hogy a szóban levő olvasmányok függetlenségéből azt is megtanulhatja az ifjuság, hogy Amos meg Esaiás hol és mikor születtek, ez a tanulónak történelmi tudását mindenesetre bővíteni fogja; de vallásos érzületén nem fog lendíteni.

Nincs szándékunk az említett könyvek szerzőinek érdemeit kicsinyelni; az adott viszonyok közt jobbat nem is tehettek, mint hittani tananyagról gondoskodni. De éppen ezeken a viszonyokon kell változtatni és részben már is előnyösen és jobbra változtak.

A negyven zsoltár és a bibliai olvasmányok, mint erkölcsnemesítő könyvek nagyon is beválnak. Ajánlanám, hogy iskolafentartók és szülők ezen könyveket jutalomdíjul osztanak szét a zsenge ifjuság közt; mindenesetre erkölcsnemesítőbbek számos kétes értékű ugynevezett ifjusági iratoknál. Hittanításra azonban héber szöveg nélkül nem alkalmasak.

Azokból, a miket eddig elmondottam, csak az az egy panasz hangzott ki, hogy megfosztották középiskolai ifjuságunkat a Thórától, az eredeti bibliai szövegtől. Most pedig el kell mondanunk, hogy itt a fővárosban még a régi tradiczionális imádságos könyvtől is megfosztották az ifjuságot.

Látott-e már valaki fából vaskarikát? Nézze meg azt a szidurt, a mit a középiskolai ifjuság kezébe adtak és találni fogja, hogy ez az, a mire az az idézett magyar közmondás legjobban illik.

Egy zsidó imádságos könyv, melyben nincs sacharis, nincs mincha, nincs maariv, nincs semmiféle alkalmi istendicséret, se lefekvés előtti, se ebéd utáni ima, hát nem fából vaskarika az? Igaz, hogy a könyv címlapján ott áll: Imakönyv szombat és ünnepnap iistentiszteletre, de ezt az imakönyvet kötelességszerűleg beszerzi az egész középiskolai ifjuság.

Ifjuságunknak tehát 10 éves korától kezdve 18 éves koráig ez az imakönyve. Ezt viszi az isteni tiszteletre, ezt viszi az iskolába és ha ta-

nul az iskolában valamit az imakönyvből, ebből tanulja. És éppen e könyv mellett a gyermeknek egész ifjkorában nincs alkalma a mindennapi imádságát elmondhatni akkor sem, ha akarna, vagy ha a szülői házban erre szoktatni akarnák, mi, mellékesen megjegyezve, mai napság ritka eset.

És a szombat és ünnepnap i imádságokkal hogyan bántak el a szerzők! Annyi bátorsággal még soha senki nem mert nyulni az ezredéves imarendhez. Valamicske a szombati muszaf, valamicske a szombati mincha imából képviseli a jövődöbeli zsidó generáció szombati imarendjét. Ugy vagyunk a többi ünnepi imákkal. Ilyen, senkitől nem kért, senki által jóvá nem hagyott szidurral oda állanak az új reformátorok és azt mondják! **אלה אלהיך ישראל!**

Az ünnepnap i haftorák azonban sorra benne vannak. Igaz ugyan, hogy a fiu minden egyes haftorát csak egyszer hallja minden évben, de ezek a prófétákból valók és a mi szerzőink, mint ezt hittani rendszerünk is mutatja, valami prófétai, tradiczió nélküli zsidóságról álmodozhatnak, egy vallásról mely tiszta ethika. Ebbeli gyanum erős táplálékot nyer azon tényben, hogy a hol csak lehetséges, mindaz, a mi zsidó positiv vallástörvényre vonatkozik, ignoráltatik itt is, ott is. Így az első Peszachnapra való haftárakból (Jósua 3. és 5. f.) a nagyobb rész kihagyatott. Miért? Mert e fejezetben veszi Jósua Isten parancsolatát, hogy körülmetéltesse az Egyptomból kivonult népet. Hát illik az, hogy a mi ifjuságunk úgy mellékesen, a haftorák révén tudja meg a körülmetéltetés parancsát, holott a hitoktatásnál oly féltékenyen kerülték ezt a hittörvényt? Hát illik az, hogy a fiu megismerje Istennek ezen szavait **היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם!** Így okoskodhatnak egy új, filosof-vallás hivei; mi pedig csak a régi zsidó vallást akarjuk lényegében conserválni.

Minden elfogulatlan ember ebből tisztán látja, hogy az ilyen vallásos nevelésben részesült ifjuság már a circumcissiót sem fogja zsidó alaptörvénynek elismerni.

Még egy gyönyörű oldala van ezen imádságos könyvnek. Szabadon van fordítva, a magyar nem fedezi a héber szöveget sehogy sem s így az iskolákban imafordításnál sem lehet hasznát venni.

Mindezek után e szidur nem egyéb, mint egy merész megtámadása a zsidó liturgiának és kívánatos volna, ha minél előbb felszabadítanák a budapesti zsidó ifjuságot e könyv alól, melyet sem rabbiság, sem hitközség jóvá nem hagyott.

Mit tegyünk tehát, hogy a zsidó hitoktatás a felekezet szükségletének megfeleljen? Ez igen egyszerű. Tereljük azt vissza régi alapjára. Adjuk vissza a gyermeknek a Thorát, az eredeti bibliát és a hagyományos imakönyvet. Mindakettő ne hiányozzék az első elemi iskolaosztálytól egészen a nyolczadik középiskolai osztályig. A hitoktatás vezérelve legyen: **לא ימוש ספר התורה הזה מפיה.**

Részletekbe itt nem bocsátkozhatunk, ez máj a tantestületi tanácskozmányok ügye lehet, ha az általam föllállított tétel elfogadtatik. Tapasztalataim alapján szerzett meggyőződéssem azt sugalja, hogy igen és ma már a fővárosi hittani iskolákban keresztül vihető, miután látjuk, hogy a fővárosi népiskolai hitoktatók hetenkénti két órasi szorgalmi idő alatt annyira vitték, hogy már a harmadik és negyedik népiskolai osztályokban a gyermekek szépen olvasnak és fordítanak a bibliából és imádságos könyvből.

A pesti izr. hitközség az utolsó években külön héber tanfolyamokat rendezett be oly népiskolai tanulók számára, kik be nem érik a hetenkénti két órasi hitoktatással, hanem bővebben kívánják a bibliát ta-

nulni. Ezen kitünő intézményt is fejleszteni kell. Miként? Ez is a tanítói tanácskozmányok tárgya lehet és legyen is.

Hogy miért mondjuk el ezeket most? Mert alkalomszerűnek talál-
tam ezt a legfontosabb zsidó iskolai ügyet akkor szőnyegre hozni, mi-
dön a fővárosi nagy hitközség a hitoktatás érdekében egy nagy lépést
tett előre. A hitközség tanfelügyelőséget szervezett és ez állásra dr. Bárány
Józsefet, a debreczeni volt rabbit választotta meg. Mi ezen értekezésünk-
kel tiszteletünket akartuk kifejezni úgy az új hivatal, mint az erre meg-
választott egyéniség irányában. Mi a tanfelügyelő urnak a legjobbat
akartuk nyújtani, mint Istenhozottat és ez nem egyéb, mint sok éven át
szerzett tapasztalatainkból folyó meggyőződésünk nyilvánítása. Ha talál
benne valamit, a mi jó és üdvös, örülni fogunk, ha nem, akkor is meg-
nyugszunk azon öntudatunkban, hogy legjobb meggyőződésünknek ad-
tunk kifejezést. Szántó.

Egészségügy a népiskolában.

Az orvosi felügyelet az iskolákban, szervezete és eredménye, Des-
quin Victor orvostudortól, a belgiumi kir. egyetemnek tagja Antwerpenben.
E cikk a „Hygienische Zeitschrift“ című folyóirat 1888. évi
9. számában jelent meg. (Fordította: Klein Salamon, szegedi tanító.)
Wasserfohr, Cohn és Napias kitünő orvosok különféle szempontokból
tárgyalják az iskolák orvosi felügyeletének fontos kérdését. Napias Fran-
ciaországnak iskolai egészségügyéről rövid módon értekeznek: a tanulók
betegségéről, ezen betegségek fejlődési természetéről, és azon eszközökről,
melyek segítségével lehetséges azokat elkerülni és korlátozni.

Cohn, kiválván a rövidlátással (myopie) foglalkozott, melynek okait
igen behatóan tanulmányozta.

Wasserfohr a tárgyat általánosságában megvizsgálta. Ezen három
kiváló szakférfiú javaslatai 1882. a genfi congressuson, 1880. a brüsszeli
nemzetközi gyűlésen elfogadtattak és 1879. év óta főnálló orvos-felü-
gyeleti rendszernek a párisi iskoláknál, valamint 1874 óta a brüsszeli
iskoláknál főnállanak. Fölösleges volna azon szükségességet bizonyítani,
hogy ilyen hivatal berendeztessék és az tapasztalt férfiakra bizassék.
Elvben elfogadja mindenki, hogy az orvosi felügyelet az iskolában ne
hiányozzék, sőt ennek szükségessége mindinkább előtérben áll.

A fődolog, az ügy jelen állapotánál, azon eredményeket összefog-
lalni, melyek az orvosi felügyelet által az iskolákban elértettek, és miképen
kellene annak berendezve lenni, hogy tulajdonképeni céljának megfe-
leljen, azaz, hogy a tanuló ifjuság betegségek és hibás testalkattól meg-
óvassék, melyeknek az iskolalátogatás által kitéve volna.

A belgiumi kormány régóta azzal foglalkozott, hogy az iskolákat ko-
moly orvosi felügyelet alá helyezze. Az 1846. és 1879. rendszabályzat az
ápoldák orvosaira bizta az iskolák egészségi állapotának megvizsgálását.

De ezen igen dicséretes kísérlet kevés sikerrel járt és elégtelen
eredményt hozott. A belgiumi alkotmány a szabad iskoláztatást bizto-
sitja, melyből kifolyólag kétféle iskola áll fönn u. m. a hivatalos vagyis
a községi hatóság alatt állók, vagy pedig magántanodák, azaz egyesek
vagy hitfelekezetek által föntartottak; csak a hivatalos iskolák állanak
állami fölügyelet alatt; a többi iskolák föntartóiktól függnék és inspectió
alatt nincsenek. Ehhez járul még, hogy a szabályzat, mely az orvosi
felügyeletet elrendeli, csak népiskolákról szól, úgy, hogy még a nyilvános
középsiskolák egészségi felügyeletnek alávetve nincsenek. A mint fönnebb
említettük, az orvosi felügyeletet a népiskolákban az ápoldai orvosokra

bizták; ezek azonban csekély fizetést huztak és terhes napi foglalkozásuk folytán kevés időt szentelhettek az iskoláknak és ritkán látogatták meg. Hozzá járult még, hogy az orvosokat a felügyelettel megbizták ugyan, annélkül, hogy határozott utasítást adtak és ebbeli kötelességeiket körülírták volna nekik, vagy rendszeres jelentést bekértek volna tőlük.

Ezen körülmények a nemes cél elérését megghiusították. 1874. évben a brüsszeli köztörvény-hatóság egészségügyi hivatalt állított föl, a mely a többi városoknak, melyek hasonló szervezetek, példányul szolgált, melynek berendezése és vezetése egy kiváló tehetségekkel bíró és híres férfiura Jansens orvosra bízott. Az iskolák felügyelete orvosok által természetes kiegészítője volt ezen intézménynek és ennek orvosaira lett bízva. Ezen hivatal 1876 óta áll fönn és a legszebb eredményt szolgált. Antwerpen városa 1882-ben szintén elhatározta iskoláit orvosi felügyelet alá helyezni. A rendszer tervezete a tanügyi bizottságnak lett kiadva, mely szükségesnek látta ezen szolgálatot az ápolói orvosoktól elvenni — miután ezek folyó foglalkozásaikkal elegendően terhelve vannak — és azt egy külön orvosi személyzetre bízni, melynek teendői és jogai meghatározva vannak. Az antwerpeni hatóság inspectiója berendezésénél a brüsszelinél tett tapasztalatokat kellően fölhasználta, melyek 1879-ben már a párisi szervezet készítésénél elfogadtattak; az antwerpeni bizottság még azon is sokat javított.

A szellemi munkásságot fokozni, annélkül, hogy ez az egészségnek hátrányára válnék, a testet akképen a külbefolyásra edzeni, hogy a gyermekek egészsége sértetlenül maradjon, sőt soknál a testalkatot és egészségi állapotot javítani: ezek a célok, melyeket szem előtt kell tartani, és ezek csak akképen érhetőek el, ha az orvosi személyzet és a tanítótestület magukat valóban magasztos feladatuknak teljesen, szívvvel és lélekkel, fölajánlják.

Antwerpen városának vannak fizető iskolái és ingyenes iskolái. A fizető iskolák állanak: 3 leányiskola 970 növendékkel, 2 fiu iskola 778, 1 gyermekkert 118, összesen 1876 növendékkel. Az ingyenes iskolák állanak: 13 leánynépiskola 6128 növendékkel, 15 fiu iskola 6220, növendékkel 11 gyermekkert 3845, összesen 16,193 növendékkel; együttvéve 18,059 tanuló.

Az egészségügyi felügyelet ezen 45 iskolánál 4 inspectiós orvosra van bízva, mely azon orvosok közt osztattak föl, kiknek már több évi gyakorlatuk van, és tudományuk és jellemüknél fogva minden megkívántató biztosítékot nyújtanak e téren.

Ezen orvosoknak meg van tiltva más orvosi hivatalt viselni és miután a reájuk rótt kötelességek igen fontosak és nagy felelőséggel járnak, egyenkint a várostól 1800 frank évi fizetést huznak.

Kötelességük hetenkint, meg nem határozott napokon, kerületüknek minden iskoláját meglátogatni, és figyelmüket kiterjesztik a világitásra, a hőmérsékletre, a szellőztetésre, a tanterem nedvességi tartalmára, az ürszékek és vizelőkre, a tanulók tisztaságára, és a testtartásra az oktatás ideje alatt. Értesítik az iskolahatóságot az egészségi hiányokról, melyeket észrevettek, és följegyzik a tett tapasztalatokat egy könyvbe, mely az iskolában marad. Az igazgató bemutatja nekik minden látogatásnál az ujonnan belépett tanulókat, az orvos megvizsgálja őket és jegyzékbe veszi mindegyiknek egészségi állapotát.

Szintügy megvizsgálja azon tanulókat, kik betegség következtében elmaradtak, és csak orvosi bizonyítvány bemutatása mellett újból bebo csáthatók, mely bizonyítványt az ingyenes iskoláknál az iskolaorvos, a fizető iskoláknál a rendelő orvos kiállít, és a melyben ki van tüntetve,

hogy a folytatólagos iskolalátogatás sem a beteg volt tanulónak, sem iskolatársainak kárára nem leend. Az elmaradás kelte, tartama és oka az iskolanaplóba bejegyeztetik. Ezen a szabályzat szerinti heti iskolalátogatásoknak a körülményekhez képest gyakoriabbaknak kell lenniök, ha p. járványos betegségek mutatkoznak, vagy már fölléptek. Ilyenkor az orvosok maguk határozzák meg, vajjon hetenkint többször látogassák-e meg az iskolákat, és erre a hatóság ebbeli fölszólítására kötelesek is, és azonnal jelentést kell tenniök, vajjon veszély mutatkozik-e. Az igazgatóval egyetértőleg óvintézkedésekről gondoskodnak a netaláni járvány meggátlására és a városi hatóságnak javaslatokat terjesztenek be további eljárásra. Az iskola időnkinti bezárását is követelhetik. Ha az iskola bezáratása elrendeltetett, felügyelnek annak fertőztelenítésére, mi ezen célra rendelt hivatalos közegek által történik.

Az iskolának újból megnyitása csak akkor engedtetik meg, ha a járvány tovább-terjedésétől tartani nem kell.

Az iskolaorvosok megismertetik, a tanítókat és tanítónőket azon jelenségekkel melyek a betegségeket, különösen a ragályosokat megelőzik és megbeszélük a tantestülettel a viszonyokhoz képest az iskola egészségügyét. Minden hónap végével az iskolaorvosok jelentést tesznek a városi hatóságnak minden iskolának egészségi állapotáról, az előfordult betegségekről, a netaláni balesetekről, és a történt változások és javításokról. Szintugy bejelentik mindazt, a mi az iskolaéletre egészségellenes volna.

Beoltási bizonyítvány nélkül a gyermekek az iskolába föl nem vétetnek; ha a 10-ik életévet elérték, is iskolaorvostól újból beoltatnak. A beoltás kétszer évenként, május és október hónapban történik állati oltószerral, mely a központi oltó-intézetből Brüsszelben ingyen és kellő mennyiségben kiszolgáltatik. A megtörtént oltás és ennek eredménye szintén az iskola-naplóba bevezettetik. Az antverpeni hatóság még az óvintézkedési gyógmódot (präventiv Medicin) behozta iskoláiban. Ezen intézkedés alá esnek mindazon iskolás gyermekek, kik tulajdonképen nem betegek, azaz nincsenek gátolva az iskolát látogatni, de egészségük oly stádiumban van, hogy bizonyos elővigyázati ápolástigényel; ilyenek kik testalkatukra gyöngék, gilvásak, szem vagy fülbajuk van, vagy vérszegények. Ragályos betegségű gyermek az iskolába nem engedtetik és gyógyítására a család szorittatik.

Az ilyesféle gyengélkedők kénytelenek volnának több ideig otthon maradni, miáltal tanulásukban gátolva vannak és az előmenetel gyengébb, mint az egészséges tanulónál. Az óvintézkedésnek pedig az a föladata, azt elhárítani, vagy legalább az iskolamulasztásokat leapasztítani és egyszersmind a gyermekek egészségét erősíteni oly irányban, hogy meggátolja a betegség fejlődését és elterjedését. Az erre szükségeltető gyógyszerek beszerzése az iskolaorvosra bízatik, melyet a városi jótékonyági hivatal kiszolgál és az iskolaigazgató vagy igazgatónőnek átadatik, a kiknek az orvos a használati utasítást adja. A tanuló a gyógyszereket akképen élvezzi, hogy használata az iskolalátogatásban nem akadályozza.

Megjegyzendő, hogy a testgyakorlat, mely sok betegségnek ellenbástyája, mind az iskolákban kötelezőleg tanittatik.

Minden iskolában van egy napló, a melyben a tanuló neve, kora, lakhelye és az iskolába lépése rovata mellett még egy rovat van, a melybe az óvási ápolás (präventiv) beiratik, ennek kezdete és megszüntetése és az elért eredmény; ezek legalább három havonként beirandók.

A mint látjuk az iskolaorvosok kötelességeik igen nagyok és számosak, és el nem vitatható, hogy ezeknek pontos és lelkiismeretes telje-

sítése nagy befolyással vannak a tanuló ifjuság egészségére, ezeknek szellemi fejlődésére, és jövőjük megalapítására. A jelenlegi rendszabályzat már jelentékeny szolgálatot tett és az antverpeni hatóság még azon szerencsés helyzetben van, hogy egészségügyi intézménye dr. Mayer, Weewanters, Descamps és Jansens tudós és művelt orvosokra van bízva, kik magasztos föladatukat teljes terjedelmében fölfogták és e szerint tudják, hogy országuk jövő nemzedékének egyik föntartó tényezője az ő kezükbe van letéve.

Javaslat egy iskolának egészségügyi rendszabályzathoz:

1. Az elemi iskolák, gymnásiumok, gyermekkertek és gyermekovodák állandóan orvosi felügyelet alatt álljanak.

2. Ezen fölügyelet egy gyakorolt és tapasztalt orvosra bízassék, ki kellően díjazva legyen, és csak az iskolával foglalkozzék.

3. A fölügyelő orvosok közvetlen és folyamatos összeköttetésben van az állami-, kerületi-, megyei-, községi- és magán-iskolák elnökeivel, kiknek az iskolák alárendelvék és kik mindent vezetnek a mi az iskola építését, butorzatát stb. illeti.

A fölügyelő orvosok az iskola elnökének javaslatokat terjesztenek be mindarra, a mit czélszerűnek találnak.

4. Kivánatos, hogy az iskolabizottságban legalább egy orvos legyen, a ki kellő ismerettel bír, megítélendő, vajjon a fölügyelő orvostól tett propositiók szükségesek és megfelelők-e.

5. A fölügyelő orvos hetenkint egyszer meglátogat minden osztályt. Minden látogatásról naplót vezet, mely az iskolában marad, mely egyrészt a látogatást igazolja, másrészt a tett tapasztalatokat vagy hiányokat tartalmazza.

6. Újból belépett tanulók véglegesen csak akkor vétetnek föl, ha a fölügyelő orvos azokat megvizsgálta. Az eredmény a naplóba följegyzendő.

7. A fölügyelet leginkább a tantermek tisztaságára butorzat, fűtés, világítás és szellőztetésre terjed ki. Továbbá a tanulók tisztaságára, a bőr- és fejbajokra, fül- vagy orrfolyás, testtartásra stb.

8. Az iskolaorvos a tanítók és tanítónőkkel értekezletet tart és megismerteti velök az iskola egészségtannak főbb pontjait, és figyelmeztet mindarra, mi az iskoláztatás vagy a tanítás alatt egészségellenes vagy káros befolyásu.

9. Figyelmezteti a tantestületet a ragályos betegségek első tüneteire, és a mely gyermeknél ilyenek mutatkoznak, hazaküldetik. Ily gyermekek csak akkor bocsájtatnak megint az iskolába, ha az orvostól bizonyítványt hoznak, hogy iskoláztatásuk nekik, vagy tanuló társaiknak hátrányára nincsen. Ilyen tanulók a fölügyelő orvosnak a legközelebbi látogatásnál bemutatandók.

10. Havonkint jelentést ad be az iskolafenttartónak, a melyben az iskola egészségi állapotáról körülményesen referál, a betegségek és bal eseteket, melyeket a hónap folyamán észrevett, elsorolja és észrevételeit megteszi.

11. A tanulók fogai legalább évenkint kétszer és szemeik legalább egyszer szak-orvos által megvizsgáltassanak.

12. Ha a tanulónál oly betegség észlelhető, mely által nincsen gátolva az iskolát látogatni, p. vérszegénység, lankadtság, akkor az ilyen tanuló az iskolában az óvási ápolásnak vetetik alá, melyet a fölügyelő-orvos elrendel, és mely az iskolaszolga — az igazgató vagy főtanító fölügyelete mellett — véghez visz. Egy külön ezen célra berendezett naplóba bejegyeztetik a tanuló neve, a gyógykezelés oka és módja, az alkalmazott szerek és az elért eredmény!

Ilyen esetekről a felügyelő orvos minden évnegyedben adja be jelentését.

13. Végre beolt a fölügyelő orvos minden tanulót, ki tizedik életévét betöltötte, másodsor, ha másképen újból még be nem ollattak.

A tanítói könyvtárakról.

Az utóbbi években ugy a szaklapok, valamint a szakférfiak is sokat foglalkoztak az iskolai könyvtárakkal, s a várt eredmény nem is maradt el, mert ma már minden valamire való iskolában — találhatuuk iskolai könyvtárt —. Ezen könyvtárak felállítása óta, hány falusi tanító mutathatna büszkén a mestergerendákra, a honnan — családi ereklyé-
ként őrzött férczfirkák kiirtattak — s helyüket az erkölcsnemesítő olcsó könyvtár füzetek foglalák el. Czéлом lévén, a tanítói könyvtárról írni, — kifejtem, miszerint ez az iskolai könyvtár kiegészítő része legyen Szerény véleményem szerint minden iskolai könyvtár két részből álljon u. m.: „Iskolai könyvtárból“ az ifjuság s esetleg a nép számára és „Tanítói könyvtárból“, mely az iskolánál működő tanítónak avagy tanítótöletnek a legjelesebb szaklapokat és műveket szolgáltatná. Nézzük most, hogy miképen szervezhetnők ezen tanítói könyvtárakat? Sokan azt mondanák, miszerint minden tanító kötelessége, évi fizetéséből egy telhető összeget a nélkülözhetlen szaklapokra és munkákra fordítani, — miáltal néhány év alatt szép könyvtárral rendelkezhet. Legyünk azonban összinték' s valljuk be, hogy ez uton legfeljebb néhány jobban díjazott városi tanító — úgy mint minden más művelt ember — alapíthatna könyvtárt — a tulnyomó rész pedig mostoha anyagi helyzeténél fogva a legcsekélyebb áldozatot sem hozhatna. A gyakorlati élet bizonyítja, hogy a képezdéből kikerült fiatal tanító a szakművek hiányában, önművelődését egyedül a „Néptanítók Lapjából“ sőt gyakran még abból sem meríti; mint ezt elég szomoruan az említett lap 79-diki számában közölt: „Tarlozás a tanítók szakolvasmányaiból“ című cikk is igazolja. Nagyon is szükséges, a pálya küszöbén álló tanító továbbképzése, mert az a tanító, a ki csupán a képezdében nyert kiképeztetéssel megelégszik s avval mint befejezett egészszel számol, a korszellemmel, mely a tanítótól napról-napra többet követel — lépést nem tarthat, s néhány év mulva azon veszi észre magát, hogy biz ő visszamaradt. Már pedig a tanító az iskola papja; a jó pap pedig holtig tanul. Tény, hogy a kezdő tanító a reá bizott gyermekeket minden tekintetben helyesen nevelni és oktatni akarja — a további kiképzésére nagy gondot fordítson. A tanító önművelődés nélkül nemcsak hivatásának lelkiismeretesen meg nem felelhet; hanem tekintélye és befolyása sem emelkedhet azon fokra, melyet állása követel. A fiatal tanító legelső jelszava: Önképzés! s a tanítói könyvtárakat, mint a tanítói önképzés leghathatósabb eszközt — következőképen vélném létrehozni. Minden tanító, a ki az önművelődés fontosságáról meg van győződve, világítsa föl egészen bizalmasan iskolaszékét, melynek amugy is tagja, miszerint a tanítónak ugy az iskola, valamint a társadalom érdekében égető szüksége van a továbbképzésre; de miután a szükséges szakművekre és lapokra vajmi keveset áldozhat, ugy a község anyagi viszonyaihoz mérten járuljon némi összeggel a tanítói könyvtárak megalapításához, minél fogva az önképzés biztosítva volna. Az önképzés gyümölcseit első sorban az iskola élvezné s nem hinném, hogy az előjáróság a nyert felvilágosítás után — az intézmény iránt közönnyel viseltetnék. Majdnem minden iskolában, de különösen az izr. iskolákban

fizetnek a tanulók bizonyos beiratási díjakat, melyek ugy is iskolai czélokra fordittatnak — tehát legczélszerübb volna, ha a beiratási díjak egy része e czélra fordittatnék. A hol pedig beiratási díjak nem léteznének, más iskolai jövedelemből kell a könyvtárra néhány forintocskát megszavazni. Nem tulzom a dolgot, de ha a község évenként a tanítói könyvtárra csak 10 forintot áldozna — s ezen összeg a legszegényebb ekleziától is kitelik, ugy már 5 év alatt az iskola jelentékeny tanítói könyvtárral rendelkeznék.

Statistikailag be van bizonyitva, hogy Svajcz-, Német-, Francia- és Angolország néptanítóinak kedvező anyagi helyzetét — az önképzéssel járó teljes szakképzettség teremtette meg — és Magyarország összes tanítói a szakképzettség terjesztésével sikra száthatnának a külföld művelt államainak tanítóival. Kartársaim közül bizonyára sokan lesznek, kik azt mondják. biz ez papiroson szép eszme; de tessék azután keresztül vinni. Az igazat vallva, — én is hosszú ideig gondolkoztam; de mióta az ily gondolkozási móddal felhagytam, sikerült az itt működő másik kartársammal keresztül vinnünk, hogy a léttel küzdő községünk iskoláját czélszerü uj padokkal, nélkülözhetlen taneszközökkel, iskolai könyvtárral és végre tanítói könyvtárral is felszerelte. Sőt szegény községünk a sok áldozat mellett, még fizetéseinket is felemelte. Csak egy kis akarat s minden megvalósulhat. Az emlittetteket sorban részletezni, fölöslegesnek tartom s csupán a létesített könyvtárról akarok még egyetmást röviden elmondani.

Valamelyik tanítói körülés alkalmával az itt működő kartársammal a b.-gyarmati izr. iskola tapasztalt vezető-tanítójával a többek közt, a tanítói önművelődéséről is beszélgettünk; s legnagyobb meglepetésünkre a nevezett kartársunk beszéli, miszerint náluk a tanítói továbbképzésről gondoskodva van, a mennyiben az iskolaszék a beiratási díjak felét a tantestület rendelkezésére bocsátja, hogy azon szaklapokat és műveket járasson. Az eszme megtetszett s a legszebb reményekkel haza térve, mi is megpendítettük és iskolaszékünk a tanítói könyvtár létesítésére szintén a beiratási díjak felét megszavazta. Nálunk a beiratási díj minden tanuló után 50 kr. tanulóink száma pedig ez időszerint 87, s így már ez évben 21.75 frtot a könyvtárra fordithattunk.

Ez összegből járatjuk: A „Magy. Paed. Szemlét“, a „Néptanodát“, a „Nevelést“ és a „Magy. Zsidó Szemlét“. Megrendeltük továbbá a következő műveket: „A Paed. Encyclopaediát“, Orbók: „Paed. Plutarchát“, Tóth József: Törvénytarát és Belicza: „Tanítói czimtarát“.)

Ime a papiroson levő szép eszme megvalósult s egygyel megsza-
porítottuk a fejlődésnek indult tanügy alapköveit. Reménylem, hogy a tek. szerkesztő ur a hozzászólásnak szabad tért enged és t. kartársaim, az ugy is hosszú téli estéken foglalkozhatnak az uj eszmével.

Szécsény, 1888 december havában. *Weisz Lipót*, néptanító.

F Ü R T H S A M U.

Szül. 1848-ban; meghalt 1889. január 19-én.

Egy öreg, egyetlen fentartójától megfosztott anya fia telemére leborulva Jákob ősatyánk szavait ismétlé:

כי ארד אל בני אבל שאלה
Én is nemsokára ugyszólva utánad sirba szálllok.

*) Nagyon becses és utánzásra méltó; egy jövő kimutatásbau reméljük egy-két zsidó irodalmi mű sem fog hiányozni. Szerk.

A nehéz csapástól lesújtott feleség környezve hét gyámoltalan a legöregebb még nincs 9 éves — most elárvult gyermektől kiált: Hol van szerető és szeretett férjem? Hol van gyengéd atyátok, kinek minden gondolata, minden fáradozása nektek volt szentelve? Az iskola gyászolja a mindenkor buzgó tanítót. Az érsekujvári „Fröbel gyermekkert“ siratja nemtőjét, ápolóját, gondviselő atyját. A „Nyitramegyei tanító-egylet“ benne derék jegyzőjét vesztette. A község, sőt a társaság — szorosabb értelemben — tiszteletreméltó taggal szegényebb. Azok az aprószentek, kikhez ő vonzódott és kik ő hozzá vonzódtak, mély sajnálattal és könnyes szemekkel mondják: Szegény tanítónk meghalt! Sajnos, de igaz:

Fürth Samu nincs többé!

22 évi sikerdús működés után az irgalmatlan halál kiragadta az élők sorából. Mennyire kedvelt és tisztelt volt az elhunyt, legjobban nyilvánult a temetésnél. Ravatalánál beszéltek: a rabbihelyettes Kramer Ignác ur, méltatva tevékenységét mint tanító; utána az iskolaszék elnöke dr. Steiner Győző hasonló értelemben. Követte Illényi István ur, a „Nyitramegyei tanító-egylet“ elnöke, ki zamatos és szivreható beszédével annyira meghatotta a jelenlevő nagy közönséget, hogy többször könnyekre fakadtak. Következett Weisz Miksa orvosnövendék ur, ki mint a boldogult volt tanulója, a sok száz tanuló nevében szép és mélyen érzett szavakban elbucsuzott. Drechsler Alajos ur, az iskolaszék egyik buzgó tagja a „Fröbel gyermekkert“ nevében könnyes szemekkel méltatá az ezen intézmény körül szerzett érdemeket szép és rövid beszédben.— A gyászkoCSI 20 szebbnél szebb koszorúval volt megrakva, köztük ns. Fábíán János kanonok uré is. Ezen koszoru diszité a derék kath. papot is, mert szembetünteti az ő jellemét, gondolkodásmódját. A צדוק הדין házban Blitz Samu kartárs a tanítók és az iskola nevében bucsuztatót mondott, mely oly általános tetszésben részesült, hogy a tanítótestület elhatározta, hogy ki fog nyomatni és árusittatni. A beszerzett pénzért — reméljük; hogy szép összeg lesz — állittatunk egy szép מצבה-t.

*

El nem mulaszthatom, kapcsolatban két, nem eléggé méltatható tettről kartársaim előtt szólni. Még praesence cadavere néhány derék férfi — nem nevezem, nehogy szerénységüket sértsem — indítványára, a 7 szegény árva javára gyűjtés eszközöltett és három óra alatt ezer forint volt a gyűjtők zsebeiben. A pénz az előljáróság felügyelete és felelőssége alatt fog tőkésített.

A derék asszonyok pedig, az öreg, fiától megfosztott anya gondját akképen viselik, hogy önmegadóztatás utján havi részletekben kifizetendő, évi 180 frtot, gyűjtöttek.

Az ily eljárás tiszteli egyaránt az adakozókat, mint a helybeli tanítókat. Azon óhajjal fejezem be soraimat: *הקדוש ברוך הוא ישלם שכרם!*
Neufeld Gusztáv.

EGYLETI ÉLET.

A legközelebb tartandó közgyűlés munkaprogrammjára vonatkozó javaslat.

III.

Ezek után áttérhetek azon javaslatokra, melyek az általam jelzett III. csoport keretébe tartoznak: az egyesület belszoervezetét érintő kérdésekre.

Ezek közt első helyet foglal: a központi anyaegyesülettel szerves összefüggésben levő, az ország minden vidékére kiterjedő és az illető

vidék tanítósa részéről bizalomra méltatott férfiak által vezetett vidéki fiókkörök alakulása és szervezkedése.

Mert bármily buzgóságot és erélyt fejtsen is ki a fővárosiakból álló központi választmány, bármily lelkiismeretesen járjon el a jótétemények kiosztásánál a fővárosiakból álló segélyosztó bizottság: igazi lelkesedést, tettekben nyilvánuló részvétet csak úgy gerjeszthetünk országszerte minden egyes zsidó tanító kebelében, ha azok iránt, kik az egyesület sorsát intézik, annak pénzeit kezelik és gondozzák, teljes bizalommal viseltetik.

Alkotmányos érzületű magyar ember természete nem veszi be, hogy róla, nélküle intézkedjenek. A legszebb eszmét is csak úgy támogatja, ha annak megszülemlésénél maga is bábáskodott, ha annak keresztülvitelénél az őt jogosan illető befolyást részére biztosítjuk. Ezt a tapasztalatot az Eötvös alapot kezelő bizottsága is már rég konstataulta. Azon aggodalom, hogy az országos czimet viselő egyesület, csak a fővárosi és legfeljebb szűkebb körű érdekeltek intézménye, legsikeresebben ellensúlyozható a vidéki fiókkörök szaporítása és hatáskörük tágítása által.

Ha országos egyesületünk 23 évi fennállása óta az eddiginél nagyobb mérvű felvirágozásnak még nem indult, annak oka főleg szervezetének hiányos voltában keresendő. Kiadványaink sikeres terjesztésére, új tagok toborzására és így egyesületünk anyagi és erkölcsi felvirágoztatására, első sorban a fiókkörök vannak hivatva. Mint gyökérszálai ama szervezetnek, melynek részére a szükséges életnedvet gyűjtik, a segélyezések odaítélésénél is követelhetik az őket jogosan illető szélesebb körű közvetlen befolyást. E kérdéssel párhuzamban, a vidéki választmányi tagok működési köre és a közp. választmányhoz való laza viszonya is kedvező megoldást nyerne. Szóval a vidéki tanító-ság közvetlen befolyásának öregbitése mellett való szervezkedést legsürgősebb feladataink közé sorozom.

Mi természetesebb, minthogy egy országos zsidó tanító-egyesület, ha feladatainak multhatatlan követelményeit teljesíteni akarja, az anyagi és szervezkedési kérdések mellett első sorban: a felekezeti jelleggel bíró és a zsidó népoktatás ügyét közvetlen érintő didaktikai kérdésekkel kell hogy foglalkozzék.

Aktuális jellegű kérdéseknek tekintjük: kiadványaink 10 éve óta kipróbált irányának megbírálását, az ezen irányban netán felmerülő javaslatok és indítványok szakszerű tárgyalását. Mert csak úgy remélhetjük, hogy szíve egész melegével, a legbiztosabb eredményeket ígérő eszközökkel fogja a magyar-zsidó tanító-ság kiadványainkat terjesztetni, ha azoknak szellemét és irányát az ország tanító-ságának meghallgatása mellett állapítjuk meg.

A hazai zsidó felekezeti iskolaügy története, a külföldi zsidó iskolák szellemének és irányának egybevetése hasonjellegetű hazai intézeteinkkel stb. közgyűlési munkaprogrammunk IV. csoportjába tartozik.

Ugyancsak ezen csoporthoz tartotnak a „hitoktatás“ czim alatt kifejezett összes kérdések és a zsidó népiskola tengeri kigyója, a részletes tanterv kérdése.

Hogy a közgyűlésen tartandó értekezések a testület tekintélyének megfelelő magaslaton álljanak, a munkakedv élesztésére és sarkalására szükségesnek tartom, hogy egyik-másik tétel kidolgozására megfelelő pályadíjat hirdessünk.

Hogy kellő időben és helyen bejelentett, fentebb érintett kérdéseken kívül eső indítványok is tárgyalhatók nem kell mondanom. Az egyes kérdésekre vonatkozó részletek kifejtését magamnak fentartva, a legközelebb tartandó közgyűlés tárgysorozata következőkből állana:

I. Folyó ügyek — alapszabályaiuk 21. §. értelmében.

II. Alapszabályok revíziója (a II. és III. csoportba sorozott összes kérdések).

III. Didaktikai kérdések (kiadványaink iránya, szelleme, hitoktatás, részletes tanterv és végre

IV. a hazai és külföldi zsidó népoktatási intézetek ismertetése, pályadíjak odaitélése stb.

Ha még kiemelem, hogy a fővárosi kartársak erkölcsi kötelezettsége, a vidékről felránduló kartársak üdüléséről és szórakozásáról kellő módon gondoskodni, úgy az elem tűzött kérdést befejezettnek mondhatom.

* * *

Mielőtt rozsdamarta tollamat újra pihentetném, még csak néhány percze kérem a t. olvasó becses türelmét.

Erkölcsi kötelességünk már a legközelebbi közgyűlés alkalmával gondolni azon fontos mozzanatra, hogy az 1891-ik évben 25 éve lesz annak, hogy egyesületünk megszülemlett.

Feltételezzük, hogy a zsidó tanítószó ez az időpontot felhasználja arra nézve, hogy a lezajlott múlt eme mutatójánál egy pillanatra megállapodik és a múlt küzdelmeit méltatva, erőt és kitartást merit a jövő testületi munkásságra. A mennyiben ezen körülmény előre megfontolt, idejekorán megállapított program készítésével és nagyobb szabásu szellemi munkával hozatnék kapcsolatba, egyelőre csak jelezni akartam, az eszmének lelkes pártolóira bizván annak részletes fejtegetését.

Ugyancsak közgyűlésünk utolsó ciklusára esvén mindnyájunk által mélyen gyászolt néhai Trefort Ágoston közoktatási miniszter halála. Amennyiben hazai tanügyünk eme pótolhatlan oszlopának kidülése bennünket — nem a zsidókat, hanem a tanítókat fájdalmasan érint, kegyeletes emlékezetének körünkben való fentartása már csak azért is erkölcsi kötelességünk, mivel egyesületünk oly tiszteletbeli tagjának halálát siratja az elhunytban, ki a zsidó tanítók állandósítása, fegyelmi ügyeinek rendezése, szóval erkölcsi és szellemi függetlenségük legsarkalatosabb kérdései körül hervadhatlan érdemeket szerzett. Társadalmi állásához és ügyünkben kifejtett buzgalmához méltó gyászünnepele közgyűlésünk egyik szomorú kötelességét képezendi.

Ezekben bátorkodtam szerény javaslatomat az egyesület tagjainak szives figyelmébe ajánlani, lelkem mélyéből kívánva, hogy felekezeti tanügyünk tiszta-keblű igaz barátai, úgy a választmányi ülésekben élőszóval, valamint hivatalos közlönyünk révén hozzászóljanak.

Budapest.

Csukási Fülöp.

Az „Orsz. magy. izr. tanítóegyesület“ ügykezelése az 1888. évben.

I. Pénztári ügykezelés.

Bevétel.

1. Pénzkészlet a múlt évről	907.24	✓
2. A magyar jelzálog- és hitelbank fizetése	527.06	✓
3. Könyvkiadás czimen történt készpénzfizetés	2163.13	✓
4. Befolyt tagdíjak	1552.—	✓
5. Értékpapírok szelvényeinek beváltása	787.43	✓
6. Adományok czimén befolyt	2.—	✓
7. Takarékpénztári kamat	17.62	✓
8. Kisorsolt értékpapírok beváltása	50.—	
9. Gyűjtés a zsidó tanítói árvaházi alapra	6.—	✓
Összes bevételek	6012.48	

Kiadás.

1. 5 özvegynek nyújtott segély à 200 frt	1000.—	✓
2. Segélyezés	887.—	✓
3. Az „Értesítő“ összes költsége a befolyt 116 frt hirdetési díjak levonása után	415.76	✓
4. Kezelési költség a központban és a vidéki köröknél	689.48	
5. Rendkívüli kiadások	125.—	
6. Értékpapírok vásárlása	835.75	
7. Takarékpénztári betét	1000.—	
8. Tiszteletdíj a kiadványok után	515.—	
9. Pénzkészlet a jövő évre	544.49	
Összesen	6012.48	

2. Vagyonkimutatás.

1. Készpénz	544.49	✓
2. Értékpapírok névérték szerint	20090.—	
3. Főkönyvi követelésünk a kiadóknál	1535.62	
4. Takarékpénztári betét	1000.—	
5. Ingóságok (Szidurlemezek, tűzmentes pénzszekekr.)	127.—	
6. Régibb váltókövetelések 25% leírás után	135.—	
7. Hátralékos tagdíjak	200.—	
Összesen 1888. decz. 31-én	23632.11	
Vagyonállás 1887. decz. 31-én	22916.56	
Vagyonszaporodás	715.55	

3. Alapítványok kezelése.

Bevétel.

1. Egyenleg a múlt évről	2185.—
2. Néhai Lederer Bernát alapítv. ez évi kamatai	50.—
3. Gans Dávid-féle alapítvány ez évi kamatai	16.50
4. Löw Lipót-féle alapítvány ez évi kamatai	16.50
5. Szántó Eleázár-féle alapítvány ez évi kamatai	26.25
Összesen	2294.25

Kiadás.

1. Braun Józsefnek nyújtott segély a Lederer Bernát-féle alapítványból	50.—
2. Weisz Miksa tanítóképző-intézeti növendéknek nyújtott ösztöndíj a Gans Dávid-féle alapítványból	16.50
Alapítványi egyenleg a jövő évre	2227.75
	<hr/>
	2294.25

Budapest, 1888. december 31-én.

Ózer Zsigmond,
pénztáros.

Kornfeld Gyula,
ellenőr.

Morgenstern Jakab,
titkár.

Szántó Eleázár,
elnök.

Reif Jakab,
ellenőr.

Deczember hóban fizettek tagdíjat:

Pártoló tagok:		Horovitz Simon, Budapest	4	frt.
lzt. hitközség Léva	5	Lichtenstein Izráel, Baja	4	"
lzt. hitközség Zala-Tapolca	5	Lipscher Jakab, Zsámbék .	4	"
Rendes tagok:		Lévai Izor, Bács-Tabolya .	4	"
Beer Mór, Ada	4	Leitersdorfer József, L.-Ró-	4	"
Bónis Menyhért, Tolcsva .	4	zsahegy	4	"
Baum Ármin, Perbete	4	Mandl Bernát, Budapest .	2	"
Berkowits Alb., Za.-Szt.-Gröth	4	Rechnitz Adolf, B.-Bánya .	4	"
Deutelbaum Lipót, H.-Böször-	4	Schmolka Salam., Cservenka	2	"
mény	4	Steiner Ignác, Léva	2	"
Deutsch Sándor, Beled	2	Spitzer Lipót Szécsény	2	"
Engländer Adolf, H.-M.-Vá-	4	Spitzer Adolf, Apostag	2	"
sárhely	4	Spitzer Ignác, Battonya	2	"
Fleischner Lipót, B.-Banya	4	Tauszig Mór, Gyöng .	1	"
Fürth Sámuel, Érsekújvár	2	Weinberger József, N.-Bicse .	8	"
Goldner Izidor, Léva	2	Weinberger Simon, Öcsöd	4	"
Grünberger Izsák, B.-Topolya	4	Weisz Náthán, Lócse	3	"
Hirsch Adolf, Mező-Tur	4	Összesen	104	frt.

Január hóban.

Pártoló tagok:		Győri Adolf, Budapest	2	frt.
Dr. Herzog Manó, Kaposvár .	5	Gettler Ignác, Mező-Tur	4	"
Dr. Löw Immanuel, Szeged	5	Hirschler Dávid, N.-Vázsony	2	"
Rendes tagok:		Hirschler Jakab, Déda	1	"
Anhaltzer Jak., N.-Szt.-Miklós	2	Hochenberg Vilmos, N.-Bicse	4	"
Altmann Jakab, Holics	2	Halász Náthán, Budapest .	2	"
Adler Simon, Bpest	2	Netter Róza, Budapest	2	"
Braun Farkas, Holics	2	Polgár József, Losoncz .	2	"
Braunberg Manó, Zsolna .	2	Pauker Lipót, N.-Szt.-Miklós	2	"
Bleier Izsák, Miskolcz	4	Szögyi Gusztáv, Zsolna	2	"
Czitrom Jakab, Belényes	2	Stern Dávid, Dombóvár .	4	"
Cserhát Gerzson, Szepes,	2	Stern Ábrahám, Budapest	2	"
Sümegh	2	Singer Náthán, Bosács	2	"
Dallós Mór, Budapest .	2	Schiff Adolf, Szarvas	2	"
Deutsch Henrik, Budapest .	4	Schmitz Bernát, Holics	2	"
Fischmann Ig., Vicsáp-Apáti	4	Weil Nándor, Assakürth .	2	"
Földessi J., Budapest .	4	Weisz Zsigmond, Kottessó .	4	"
Flesch Miksa, Budapest	2	Összesen	85	frt.

V E G Y E S E K.

— **E számhoz az „Orsz. Magy. Izr. Tanítóegyesület“ rendes és pártoló tagjainak névsora van mellékelve.**

— Felkérjük t. tagtársainkat arra, hogy a tagsági díjakat csakis az egyesület pénztárosához (Ózer Zsigmond urhoz VII. Klauzál-utca 4. sz.) küldjék, mert különben a kezelés nehezítve van.

— Néhány hete csak, hogy a pápai „izr. **Krajczár-egylet**“-et (Malbisch Arumim) illetőleg a tek. szerkesztőség szivességéből bátorkodtam b. lapját igénybe venni, és már ismét kérem, mikép ezen derék és életre való egyletről a következőket b. lapjába felvenni méltóztassék. A pápai „izr. Krajczár-egylet“ (Malbisch Arumim) f. é. december hó 22-én a pápai állandó színházban saját pénztára javára hangverseny-, felolvasás-, szavalat- és előképpel egybekötött jótékonycélú gyermek-előadást rendezett, melynek mint erkölcsileg mint anyagilag elért fényes sikere minden várakozást felülmulta. A rendező — bizottság, helyes tapintata folytán szerencsésen választott, minden pontjában kitűnően sikerült, változatos műsor, a színházat a zsufolásig megtelt közönségnek valóban élvezetes estét nyújtott. Szinre került Szini Péter első pálya-díjat nyert „Arva Jóska“ című gyermek-színműve. Hogy a gyermek-előadás oly kitűnően sikerült, csakis Marton Róza kisasszony helybeli izr. tanítónőt illeti a dicséret, ki magára vállalván a színpadon fellépett iskolás gyermekek betanítását, ebben semmi fáradságot nem kimélő odaadó buzgalmat fejtett ki. Ki is tették magukért derekasan a kicsinyek, akár csak színészeknek születtek volna. A jelen volt közönség a függöny legördülte után szünni nem akaró taps- és tetszés nyilvánítás közben lelkesen méltatta Marton Róza kisasszony fáradozásait. A tiszta jövedelem tetemes felülfizetés törtévé, összesen 157 frt 62 krt, kitesz. Az előadást a „Griff szálloda“ nagy világos termében kiviradtig eltartott táncz követte. Fogadják e helyt is az egylet hálás köszönetét a nemeskeblű közreműködők, a buzgó rendező bizottság és mindazok, kik a fényeseredmény elérését lehetővé tették. *Nuszbaum József*, az izr. tanító-egylet tagja.

— **Kérelem.** Minthogy „Rend- és illemszabályok havi értesítővel“ című művecskémből már csak oly csekély számú példány van hátra, hogy jövő iskolaévre új hatodik kiadása válik szükségessé, azért kész vagyok nevezett maradványból száz példányra hat és százon alólira 30% árleengedést adni. — Ezen kedvezményt nevezett könyvecském német példányaira is adom. Kérem tisztelt kartársaimat, engemet, becses megrendelésükkel megtisztelni. Mutatványpéldányokat szívesen ingyen küldök. Kartársi üdvözlettel. S.-A.-Ujhely, 1889. Január 28-án.

Singer Izráel, néptanító.

— **Rill József kineveztetése.** A közoktatási m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága Rill József urat a „Magyar Paedagogiai Szemle“ szerkesztőjét királyi tanfelügyelőnek nevezett ki Vas-vármegyébe. E hirt az ország néptanítói kara nagy örömmel vette, mely örömmel mi is ezennel kifejezést adunk. Fogadja Rill barátunk és általában a tanítók meghitt barátja részünkről is a legőszintébb szerencsekivánatainkat e bizalmas állás elnyerése alkalmából.

Szerkesztői üzenetek.

Schl . . L . . , Zsabya. Kérdéses dolgozata nem lapunk keretébe való; semmi összefüggésben nem áll népi iskolánkkal! Kérünk mást. — **Richtmann Samu.** A jövő számban. — **Tauber N., Vág-Ujhely, Klein Mór, Radosna.** Indtávkáikat átadtuk az előkészítő bizottságnak.

Az orsz. magy. izr. tanítóegyesület kiadványai:

Kaphatók

SINGER és WOLFNER könyvkereskedésében
Budapesten, VI.. Andrássy-ut 10. sz.

I. osztály.

Müller Adolf, Magyar ABC és olvasókönyv bekötve frt .20 kr.
Herzog Emil, Német ABC és olvasókönyv —.20

II. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve III. jav. kiadás frt —.32 kr.
Mendl, Német olvasókönyv bekötve „ „ „ —.32
Mózes I. könyve, magyar fordítással bekötve —.40 „
Imakönyv, jav. kiadás 10. kiadás bekötve —.40 „

III. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv 3. jav. kiadás bek. frt —.36 kr.
Mendl, Német olvasókönyv 3. jav. kiadás bek. —.36
Mózes II. könyve, magyar fordítással bekötve —.40 „

IV. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv 2. kiadás bekötve frt —.45 kr.
Mendl, Német olvasókönyv 2. kiadás bekötve*) —.45
Mózes III. könyve, magyar fordítás bekötve —.50 „
Mózes IV. könyve magyar fordítással bekötve —.40 „

V. és VI. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve frt —.65 kr.
Mendl, Viertes Lesebuch 2. jav. kiadás bekötve —.45 „
Mózes V. könyve magyar fordítással ára bekötve —.30
Mózes öt könyve bekötve 2.— „
Bibliai történet, a polgári fiu- és leányiskolák, valamint a középiskolák alsó osztályai számára az eredeti szöveg nyomán írta Radó Vilmos, ára bekötve 50 kr.

(A budapesti összes felső nép- és polgári iskolák, valamint középiskolák alsó osztályaiban használt tankönyv.)

*) Ezen tulajdonkép a IV. oszt. számára szerkesztett olvasókönyv gazdag anyagánál fogva a főv. elemi és számos vidéki népiskolában az V. és VI. oszt.-ban is használtatik.

Kohn Arnold

SIRKÓ RAKTÁRA

V., váczi körút 14. sz. (az Andrássy-uttal szemben)

ajánlkozik mindennemű **siremlékek** elkészítésére. — A cégnek 16 évi fennállása alatt szerzett jó hírnév kezeskedik arról, hogy a t. cz. megrendelő közönségnek ugy kivitelre, valamint jutányos árra nézve meg bir felelni.

Az üzlet szombaton és ünnepnapokon zárva van.

Schlesinger Ignác nyomdája. Budapest, rostély-utca (Károlykaszárnya).

Az „Országos magy. izr. tanítóegyesület“ tagjainak névsora.

A) Budapestiek :

Pártoló tagok: Back L. Samu, Bacher Vilmos, Bánóczi József, Dr. Bárány József, Bloch Mór, Baumann Zsigmond, Deutsch Jakab, Friedmann Mór, Goldziher Ignác, dr. Kayserling Miksa, Kohn Arnold, dr. Kohn Sámuel, Lederer Adolf, Popper Ármin, Rosenbaum Adolf, Schmiedl Albert, Schweiger Márton, dr. Simon József, Singer & Wolfner, Spitzer D. H., Taussig Siegfried, Ullmann Károly, Wahrmann Sándor, Weiner Károly, Wolfner Gyula, Zimonyi Schwarz Ármin.

Rendes tagok: **A**dler Simon, dr. **B**ak Izráel, Balogh Ármin, Back Etelka, Bárd Rezső, Becher Jakab, Beck József, Berger Lipót, **C**sajági Béla, Csukási Fülöp, **D**allós Mór, Deutsch Henrik, **E**ngel Adolf, **F**ischer Márk, Flesch Miksa, Földessi Joákim, Füredi Ignác, **G**oldberg Mayer, Goldschmied Ferencz, Gerő Viktor, Grünberger Lipót, Grünfeld Izsák, Győri Adolf, **H**alász Náthán, Hertzka Gusztáv, Horovitz Simon, **K**aufmann József, Keleti Vilmos, Kircz József, Kohányi Sámuel, Kondor Ignác, Kornfeld Gyula, Kuttner Miksa, **L**ederer Ábrahám, Lustig Emma, Lustig Sussmann, **M**andl Bernát, dr. Málnai Mihály, Maislis Ferencz, Mendl Lajos, Morgenstern Jakab, Müller Adolf, **N**etter Róza, **O**blatt Mór, Ózer Zsigmond, **P**ollák Káim, **R**adó Vilmos, Reif Jakab, Révai Miksa, Rotter Salamon, **S**chichtanz Ármin, Schön Dávid, Schön József, Schwarz Mór, Schwarz Szerén, Steckelmacher Bernát, Stern Ábrahám, Stern Mór, Szalai Dávid, Szántó Eleázár, Szécsén Hermina, **T**auszki Sámuel, Tolnai J. Béla, **W**eber Soma, Weisz Farkas, Weisz J. Kálmán, Weisz Mariska, dr. **Z**sengeri Samu. Összesen : 93.

B) Vidékiek :

Pártoló tagok:

Auspitz Adolf, Nagyvárad.
95 dr. Herczog Manó, Kaposvár.
Izr. hitközség, Ada.
Izr. hitközség, Baja.
Izr. hitközség, Barcs.
Izr. hitközség, Eger.
100 Izr. hitközség, Kecskemét.
Izr. hitközség, Léva.
Izr. hitközség, Losoncz.
Izr. hitközség, Vác.
Izr. hitközség, Zala-Tapolcza.
105 dr. Löw Immanuel, Szeged.
Pfeiffer Fülöp, Győr.
Dr. Schwarz Miksa, Eger.
Stein Sámuel, Berlin.
Witt Manó, Vác.

Rendes tagok:

110 **A**dler Jakab, Pozsony.
Adler József, Pécsvárad.
Alexander Mór, N.-Keresztúr.
Altmann Jakab, Holics.
Altmann Mór, N.-Kanizsa. **)
115 Anhaltzer J., M.-Szt.-Miklós
Apfel Albert, Galgócz.
Barta Lajos, Losoncz.
Bányai Jakab, N.-Becskekerek.
Bartfeld Jenőke, Nadlány.
120 Bassó Vilmos, Baja.
Bátori Sándor, A.-Irsa.
Baum Ármin, Perbete.
Baum Fülöp, Veszprém.
Baumgarten Sámuel, Győr.
125 Baumgarten Simon, Miskolcz

- Baumhorn Ede, Szolnok.
Beer Mór, Ada.
Berger Vilmos, Sárbogárd.
Berkovits Alb., Z.-Szt.-Gróth.
- 130 Berkovits Károly, Margitta.
Bernhard Mór, Trencsén.
Bérczi Fülöp, Orosháza.
Bleyer Izsák, Miskolcz.
Blitz Sámuel, Érsekújvár.
- 135 Blum Salamon, Ujverbász.
Blumschein Lipót, Esztergom.
Bonis Menyhért, Tolcsva.
Borsodi Miksa, Ürmény.
Böhm József, Kisbér.
- 140 Braun Dávid, Győr-Sziget.
Braun Farkas, Holics.
Braun József, Tisza-Földvár.
Braunberg Manó, Zsolna.
Bräuer Samu, Léva.
- 145 Brett Mór, B.-Gyarmat.
Brüll Soma, Gelse.
Bun Samu, N.-Kanizsa.
Buxbaum Henrik, Pozsony.
Czuckermann Jakab, Giralt.
- 150 Czitrom Jakab, Belényes.
Cserhát G., Szepes-Sümeg
Décsi József, Érsekújvár.
Deutsch Ilona, Baja.
Deutsch Imre, Ürmény.
- 155 Deutsch Mór, Szenicz.
Deutsch Salamon, Ó-Becse.
Deutsch Sándor, Beled.
Deutelbaum L. H.-Böszörm.
Diamant Fülöp, N.-Becskerek.
- 160 Dobó Miksa, Oszlány.
Dobozi Jenő, Szentés.
Donáth Ármin, Trencsén.
Duneitz Dávid, Dunapataj.
Eckstein Lipót, Vörösvár.
- 165 Elasz Manó, L.-Rózsahegy.
Engländer A. H.-M.-Vásárh.
Erber Lipót, Nyitra.
Erdős Miksa, Borsód-Csaba.
Fantus Izrael, Buda.
- 170 Fischer Ferencz, Földes.
Fischer Ignác, Nyitra.
Fischer Lipót, Luki.
Fischer Mór, H.-Nádudvar.
Fischer Mór, N.-Becskerek.
- 175 Fischhof Márk, Heves.
Fischmann I., Vicsap-Apáthi.
Fleischmann Izrael, Zsámbék.
Fleischner Lipót, B.-Bánya.
Fóthi Bertalan, Német-Lipcse.
- 180 Frank Katalin, Merasicz.
Fried József, Trencsén.
Friedmann B., Nyiregyháza.
Friedmann Adolf, Ungvár.
Friedmann M., Soók-Szellőcze.
- 185 Fűchsl Márk, L.-Szt.-Miklós.
Fürst Győző, Nyitra.
Gang Lajos, N.-Megyer.
Gabel Jakab, Nagyvárad.
Gerlóczi Gyula, Baja.
- 190 Gere Antal, Ozora.
Geiger Miksa, Esztergom.
Gettler Ignác, Mezőtur.
Glasel Izrael, Rajecz.
Goldner Izidor, Léva.
- 195 Goldberger Ida, Baja.
Goldberg F., G.-Szt.-György.
Goldberger Simon, Miskolcz.
Goldmann Lipót, M.-Szőlgyén.
Goldstein Lipót, N.-Rippény.
- 200 Gottlieb Áron, H.-Hadház.
Gottlieb Márk, Ungvár.
Gömöri Ármin, P.-Ladány.
Grosz Mór, K.-K.-Halas.
Grünbaum Sar., N.-Kanizsa.
- 205 Grün Jakab, Paks.
Grünberger Manó, Léva.
Grünberger Fülöp, N.-Bicse.
Grünberger Izsák, B.-Topolya.
Guttman Ábrahám, Galgóc.
- 210 Guttman Mór, Deáki.
Guttman Zs., Győr-Téth.
Győrki Károly, Apatin.
Haas Mór, Péczel.
Hahn Adolf, Pozsony.
- 215 Hahn David, Pozsony.
Handelsmann L., Szabadka.
Havas Henrik, Kis-Kőrös.
Havas Bertalan, Siófok.
Havas Károly, Révkomárom.
- 220 Hegyi Ignác, Erdőbényes.
Heller A. Lipót, Czabaj.
Heilpern Benő, D.-Szerdahely.
Heimann Kálmán, N.-Palánka.
Hermann József, Matészalka.
- 225 Herz Bernát, Baja.
Herzog Bernát, Puchó.
Herzog Dávid, D.-Földvár.
Herzfeld Jakab, Tata.
Herzfeld Lipót, Pápa.
- 230 Hirsch Adolf, Mezőtur.
Hirschler Dávid, N.-Vázsony.
Hochberger A., T.-Szt.-Miklós.
Hoch József, Pécs.

- Hochenberg Vilm., N.-Bicse.
- 235 Holländer Áron, Ó-Gyalla.
Horowitz J., H.-M.-Vásárhely.
Horowitz Samu, Melsicz.
Huszerl György, Lugos.
Kanitz Zsigmond Jászfalu.
- 240 Katz Henrik, L.-Szt.-Miklós.
Kellert Lajos, N.-Kanizsa.
Kellner Fülöp, Szilas-Balhás.
Kellner Ignác, Siklós.
Kemény Gábor, B.-Gyarmat.
- 245 Klein Izráel, L.-Ada.
Kemény Mór, N.-Kanizsa.
Klauber Jónás, Kecskemét.
Klein Ármin, Uj-Kécske.
Klein Ignác, Deés.
- 250 Klein Lipót, Vág-Ujhely.
Klein Mór, Radosna.
Klein Salamon, Szeged.
Klein Simon, Verebély.
Kleinwald Lipót, Ó-Becse.
- 255 Klingenberg Jakab, Pécs.
Knopfler S., S.-A.-Ujhely.
Kohn Ármin, Pruzsina.
Kohn Dávid, Nádszeg.
Kohn Ede, Bisztricsény.
- 260 Kálmán Mátyás, Turkeve.
Kohn Dávid, Nádszeg.
Kohn József, Pruska.
Kohn Lajos, Baja.
Kohn Izidor, Zala-Tapolcza.
- 265 Kohn Miksa, Nagy-Bajom.
Kohn Simon, Miskolcz.
Kollek Áron, B.-Bánya.
Kondor József, N.-Kanizsa.
Kornstein Ignác, Högyész.
- 270 Krámer Miksa, Vác.
Krausz Ármin, Csorna.
Krausz Jakab, Veszprém.
Krausz Salamon, Lengyeltóti.
Krausz Simon, Miskolcz.
- 275 Kulka Dávid, Beczkó.
Kürcz Lipót, Trencsén.
Krausz Bernát, Kula.
Krausz Márk, Nemes-Jác.
Lackner Mór, Eger.
- 280 Laufer Lajos, Paks.
Lederer József, Soroksár.
Lévay Izor, Bács-Tapolya.
Leitersdorfer J., L.-Rózsahegy.
Leitner Samu, Homonna.
- 285 Leszlauer Róza, Kapuvár.
Lichtenfeld J., Abauj-Szántó.
Lichtenstein Izráel, Baja.
- Lichtenstern V., Érsekujvár.
Liebermann S., Sárospatak.
- 290 Lipscher Jakab, Zsámbék.
Löffler Jónás, N.-Beckerek.
Löwy Fülöp, Stancics.
Löwy Sámuel, Derecske.
Löwinger Bertalan, Heves.
- 295 Löwinger Károly Nyitra.
Löwinger Mór, Domanizsó.
Löwenstein Paula, Veszprém.
Lustig Mihály, Dévaványa.
Margarethen Izráel, Ungvár.
- 300 Marsik Fülöp, Albert-Irsa.
Menczer Ignác, H.-Kürt.
Metzl Henrik, L.-Rózsahegy.
Munk Béla, Trencsén.
Neufeld Armin, Zólyom.
- 305 Neufeld Gusztáv, Érsekujvár.
Neumann Ármin, Arad.
Nuszbaum József, Pápa.
Offenberger Sal., Mocsonok.
Ornstein Sal., Jászberény.
- 310 Oesterreicher Mór, Pápa.
Pauker Lipót, N. Szt.-Miklós.
Pfaufeder Márk, Illava.
Pfeifer Mór, Győr.
Pichler Ármin, Kurtics.
- 315 Pollák Albert, Pozsony.
Pollák Jakab, Endrőd.
Pollák Samu, Zombor.
Pollácsek Mór, Stompfa.
Popper Mór, Alsó-Lieszkó.
- 320 Presser József, L.-Szt.-Miklós.
Raab Albert, Vág-Vecse.
Ranschburg Adolf, Czegléd.
Rechnitz Adolf, B.-Bánya.
Reich Mór, K.-Félegyháza.
- 325 Redlich Mór, Boldogasszony.
Reimann M., Alsó-Kubin.
Reitzer József, Jankovác.
Reisz Izsák, Ribek.
Reisz Lipót, A.-Maróth.
- 330 Révay Miksa, Keszthely.
Richtmann S., V.-Namény.
Riedner Henrik, N.-Surány.
Rosenbaum Samu, N.-Salló.
Rosenberg J., B.-Szt.-Mihály.
- 335 Rosenberg M. D., B.-Topolya.
Rosenberg N., Cs.-Somörja.
Rosenstein Ad., B.-Gyarmat.
Rosinger Márton, Miskolcz.
Roth Ede, Mosony.
- 340 Roth Zsigmond, Miskolcz.
Salamon Náthán, Cs.-Palota.

- Sághi József, Kisbér.
Sasvári Béla, Pécs.
Schächter K., Győr-Sziget.
- 345 Scheer Bernát, Baja.
Schiller Berta, Mosony.
Schindler Lipót, Pozsony.
Schiff Adolf, Szarvas.
Schlesinger Ármin, Érd.
- 350 Schlesinger Ign., N.-Bajom.
Schlesinger Lipót, Makó.
Schloss Lajos, Zsablyán.
Schmitz Bernát, Holics.
Schmolka Salam., Cservenka.
- 355 Schneider Jakab, S.-A.-Ujhely.
Schön Ármin, Galgócz.
Schön Bernát, Győr.
Schönberger Mór, Szenicz.
Schönbrunn Márk. Miskolcz.
- 360 Schulhof Lipót, Ó-Moravicza.
Schwarz Ignátz, Nyitra.
Schwarz Károly, Barcs.
Schwarz Márk, Vác.
Schwarz Lipót, Kassa.
- 365 Schwarz Mór, Sz.-Somlyó.
Schwarz Miksa, Bolesó.
Schwarz Sámuel, Veszprém.
Seltmann Lipót, Párkány.
Silberstein Ede, Mosócz.
- 370 Singer Adolf, B.-Gyarmath.
Singer Fanni, Győr.
Singer Izrael, S.-A.-Ujhely.
Singer Náthán, Bosác.
Spitzer Adolf, Apostag.
- 375 Spitzer Ignátz, Battonya.
Spitzer József, Baja.
Spitzer Lipót, Szécsény.
Sproncz Dávid, Miskolcz.
Stark Ármin, Feketehegy.
- 380 Stark Mór, Szenicz.
Steckler Samu, Baja.
Stern Ármin, Ó-Lieszka.
Stern Abrahám, Moholy.
Stern Dávid, Dombovár.
- 385 Stern Izidor, Majss.
Stern Jakab, Kassa.
Steiner Dávid, Babocsa.
Steiner Ignác, Léva.
Steinitz Gyula, Luki.
- 390 Steinhardt Márk, Makó.
- 395 Steinwurz Ign., N.-Perkáta.
Stier Ignác, Mosony.
Strasser Ignác, Czece.
Strausz Zsigm., Z.-Tapolcza.
Stricker Simon, Baja.
- 400 Sugár Mór, Kaposvár.
Süss Ármin, Högyész.
Sussman Károly, Pozsony.
Szántó Illés, Kecskemét.
Szép Lipót, Veszprém.
- 405 Szilágyi Mór, Orosháza.
Szilágyi Nándor, Kassa.
Szontagh Jenő, Szolnok.
Szögyi Ignác, Vágbesztercze.
Szirmai József, Vágujhely.
- 410 Szimányi Adolf, Puchó.
Szögyi G. Vilmos, Győr,
Tauber Náthán, Vágujhely,
Tauszig Mór, Gyöngyös.
Váradi József, Gyöngyös.
- 415 Vedres Lipót, Tálya.
Vértessi Adolf, B.-Magócs.
Vogel Ignác, Székesfehérvár.
Vogelhut Dáv., L.-Szt.-Miklós.
Vöröss Simon, Vágujhely.
- 420 Walder Jakab, Baja.
Walder Mór, Czegléd.
Weil Nándor, Assakürth.
Weinberger József, N.-Bicse.
Weinberger Mór, Turzovka.
- 425 Weinberger Simon, Öcsöd.
Weisz Gábor, Pécs.
Weisz Gerzson Miskolcz.
Weisz Lipót, Szécsény.
Weisz Miksa, Galgócz.
- 430 Weisz Mór, Dombovár.
Weisz Mózes. Miskolcz.
Weisz Náthán, Lőcse.
Weisz Pinkász. K.-Hallas.
Weisz Samu, Szakolcza.
- 435 Weisz Soma, Eger.
Weisz Zsigmond, Kottessó.
Wilheim József, Kolozsvár
Winternitz Ig., K.-Szt.-Márton.
Wittenberg Vilmos, Tata.
- 440 Wolf Adolf, Szill.
Wurmfeld Ignác, Körmend.
Zeisler Mór, Alberti-Irsa.
Zuckermann Frigy., Homonna.

Budapesten, 1889. február hó 4-én.

Az elnökség.